

Tema 8: Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek

Isus Krist uzeo je na se ljudsku narav i ostao istinski Bog. On je pravi Bog i pravi čovjek.

24.12.2012.

Prethodne teme

1. Utjelovljenje Riječi *Ali kad dođe punina vremena, posla Bog svojega Sina, rođena od žene (Gal 4:4).* Time je Bog ispunio obećanje o Spasitelju koje je dao Adamu i Evi nakon što su bili protjerani iz Raja: *Neprijateljstvo*

ću staviti između tebe i žene, između roda tvojega i roda njezina. On će ti satrti glavu, a ti ćeš mu raniti petu (Gen 3:15). Taj stih iz Knjige postanka ponekad se naziva i „prvo evanđelje“, jer sadrži najavu spasenja. Tradicionalno tumačenje određuje u izravnom smislu Evu i ženu Mariju u punom smislu, a rod označava čovjeka i Krista.

Od tada pa do trenutka kada je *Riječ tijelom postala i nastanila se među nama (Iv 1,14)*, Bog čovječanstvo priprema za dolazak svojega jedinorođenog Sina. Bog je izabrao izraelski narod za sebe, s njim uspostavio savez, te ih postupno oblikovao za svoj izravni zahvat u povijesti, govoreći im svoje naum preko patrijarha i prorok i posvećujući ih za sebe. Sve je to bila priprema za stvaranje novoga i savršenoga saveza koji treba biti iskovan u Kristu i potpune objave koja treba biti objavljena po samoj

utjelovljenoj Riječi.[1] Iako je Bog pripremio dolazak Spasitelja ponajprije odabranom narodu, Izraelcima, ostalim je narodima ipak davao svjedočanstvo o sebi svojom dobrotom (usp. Dj 14:16-17). Božja providnost osigurala je da i pogani imaju određen stupanj svijesti o potrebi spasenja i potrebu da se otkupljenje protegne do kraja svijeta.

Razlog za Utjelovljenje jest Božja ljubav prema čovjeku. *Po tome se pokazala Božja ljubav prema nama, što Bog svoga Sina jedinorođenoga posla na svijet, da živimo po njemu (1.Iv 4:9).* Utjelovljenje je znak Božje ljubavi koju ima prema nama, dar Boga samoga preko druge Osobe Presvetog Trojstva kojom dijeli našu ljudsku narav u jedinstvu sa Sinom.

Nakon pada Adama i Eve u raj
Utjelovljenje nam je spas i otkupljenje, kao što ispovijedamo u Vjeronanju. „Za nas ljude i radi

našega spasenja sišao s nebesa: snagom Duha Svetoga rođen od Marije Djevice i postao čovjekom“.[2] Krist je rekao o sebi da je *Sin Čovječji došao spasiti što je bilo izgubljeno (Lk 19:10; usp. Mt 18:11), i da Bog nije poslao svoga Sina na svijet zato da osudi svijet, nego da se svijet po njemu spasi (Iv 3:17).*

Utjelovljenje ne pokazuje samo Božju beskrajnu ljubav prema čovječanstvu, njegovo beskrajno milosrđe, pravednost i snagu nego i Božju mudrost kojom je odlučio spasiti čovjeka, na način koji je ljudima najprikladniji: preko Utjelovljene Riječi.

Isus Krist, Utjelovljena Riječ, „nije mit ili apstraktna ideja, on je čovjek koji je živio u određenom povijesnom kontekstu, koji je umro nakon života provedenog na zemlji. Povijesno istraživanje o njemu zahtijeva kršćanska vjera.“[3]

To da je Krist postojao pripada nauku vjere, da je stvarno umro za nas i da je uskrsnuo treći dan (usp. 1 Kor 15:3-11). Kristovo postojanje činjenica je koju dokazuje povijest, osobito analiza Novog zavjeta čija je povijesna vrijednost izvan svake sumnje. Osim povijesnih kršćanskih izvora postoje i druga, nekršćanska, poganska i židovska svjedočanstva o Kristovu životu. Upravo zbog toga ne možemo prihvatiti stavove onih koji su postavili „povijesnog Isusa“ nasuprot „Kristu vjere“, a koji brane pretpostavku da je gotovo sve što Novi zavjet govori o Isusu tumačenje vjere Isusovih učenika, dok je njegov istinski povijesni lik od nas skriven. Takve točke gledišta u velikoj mjeri isključuju nadnaravno, uključuju snažne predrasude, a ne računaju na činjenice što ih potvrđuju suvremena povijesna istraživanja da zastupljenost Kristovih ranokršćanskih svjedoka podupire događaje koji su se uistinu dogodili.

2. Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek

Utjelovljenje je dakle Otajstvo čudesnog ujedinjenja božanske i ljudske naravi u jedinstvenoj Osobi Riječi (KKC, 483). Jedincat i posve osobit događaj utjelovljenja Sina Božjega ne znači da je Isus Krist djelomično Bog, a djelomično čovjek, niti da je učinak neke zamršene mješavine božanskog i ljudskog. On je postao istinski čovjek ostajući istinski Bogom. Isus Krist je pravi Bog i pravi čovjek (KKC, 464).

Božanstvo Isusa Krista, vječnu Riječ Božju, iskazali smo u sažetku o vjeri br. 5, u okviru Presvetog Trojstva. Ovdje ćemo se usredotočiti ponajprije na njegovu ljudsku narav.

Crkva je branila i objašnjavala ispovijed istinite vjere tijekom prvih stoljeća, posebno protiv krivovjerja koja su je odbijala ili krivo interpretirala. Još u prvom stoljeću

neki su kršćani židovskog podrijetla podržavali Ebionovo krivovjerje koje Krista smatra samo čovjekom, svetim čovjekom. „Adoptionizam“ koji potječe iz drugog stoljeća govori da je Isus Božji usvojeni sin: Isus je samo čovjek u kojem se nastanila Božja snaga. Prema tom krivovjerju Bog je bio jedna osoba, a papa sv. Viktor osudio ga je na Saboru u Antiohiji 268.godine, Saboru u Carigradu i Sinodi u Rimu 382. godine.[4]

Arijanovo krivovjerje (arijanizam) negira božanstvo Riječi. Sin je stvorenje i bilo je vrijeme kada Sin nije postojao; u Trojstvu je Sin Božji niži od Oca. To krivovjerje osuđeno je na Nicejskom saboru 325. godine. Danas nas Crkva ponovno podsjeća na to da je Isus Krist Sin Božji, da je od vječne biti preuzeo ljudsku narav utjelovljenjem jedne božanske Osobe.[5]

Crkva je također bila suočena s drugim krivovjerjima koja su nijekali

stvarnost Kristove ljudske prirode. Među njima su i ona koja odbacuju stvarnost Kristova tijela i duše, npr. različiti oblici gnostičkog doketizma s manihejskom pozadinom. Neki od njih smatraju da je Krist imao nebesko tijelo koje je bilo očito i koje se iznenada pojavilo u Judeji, bez rađanja i odrastanja. Sv. Ivan se žustro borio protiv takva shvaćanja: *jer mnogi zavodnici izadoše u svijet, koji ne priznaju da je Isus Krist došao u tijelu* (2 Iv 7; usp. 1 Iv 4:1-1).

Arije i Apolinar Laodicejski negiraju da Krist ima pravu ljudsku dušu. Posljednji je važan u širenju te netočnosti i njegov se utjecaj osjećao nekoliko stoljeća, osobito u kasnijim kontroverzama u kristologiji.

Apolinar je tvrdio da je u Kristu Riječ uzela mjesto ljudske duše ili duha, međutim to je bilo poricanje Kristova pravog čovjštva. Protiv te zablude Crkva je ispovjedila da je vječni Sin uzeo i razumnu ljudsku dušu (usp.

KKC 471). Apolinarova doktrina osuđena je na prvom Saboru u Carigradu i na Rimskoj sinodi 382. godine.[6]

3. Hipostatsko (osobno) sjedinjenje

Početak petog stoljeća, nakon brojnih kontroverzi, postojala je jasna potreba za snažnom obranom dviju temeljnih naravi, ljudske i božanske u jednoj Osobi, Riječi koja je tijelom postala. Osobno jedinstvo Krista postalo je središte pozornosti učenja crkvenih otaca - kristološke i soteriološke književnosti. To je doprinijelo novoj, dubljoj dimenziji razumijevanja.

Prvi veliki spor započinje u vezi s izjavama Nestorija, carigradskog patrijarha koji je shvaćao da u Kristu postoje dva subjekta: božanski i ljudski subjekt, koje sjedinjuje moralna, ali ne i fizička odrednica. To krivovjerje temelji se na njegovu odbacivanju naslova Majke Božje,

Theotókos, Bogorodice. Prema njegovu mišljenju, Marija bi bila Majka Kristova, a ne Majka Božja. Nasuprot tome, sv. Ćiril Aleksandrijski i sabor u Efezu 431. godine zauzimaju stav da „Kristovo čovještvo nema drugog subjekta nego božansku osobu Sina Božjega, koja ga je, u trenutku njegova začeca uzela i učinila svojim. Zato je Efeški sabor 431. godine izjavio da je Marija ljudskim začecem Sina Božjega u svom krilu uistinu postala Bogorodicom“ (KKC, 466; DS 250 i 252).

Nekoliko godina poslije monofiziti, kojima prethodi Apolinarije (apolinarijanizam), uz nerazumijevanje nauka i jezika sv. Ćirila od Eutihija, potvrđuju, između ostalog, da je ljudska narav kao takva prestala postojati u Kristu, jer ju je preuzela božanska osoba Sina Božjega. To krivovjerje osudio je papa Lav Veliki, u *Tomus ad*

Flavianum,[7], pravom dragulju latinske teologije, te na ekumenskom Kalcedonskom saboru 451.godine, što je referentno ishodište za kristologiju. Taj nas Sabor uči da „ispovijedamo jednog te istog Sina, Gospodina našega Isusa Krista: savršenog u božanstvu i savršenog u čovještvu.“[8] Dodaje se da ga moramo priznati u „dvije naravi, nepomiješane, nepromijenjene, nepodijeljene i neodvojive.“[9]

Doktrinu Kalcedona potvrdio je i pojasnio 553. godine drugi sabor u Carigradu, koji nudi autentično tumačenje prethodnih sabora. U više navrata stavlja naglasak na jedinstvo Krista [10], a to potvrđuje jedinstvo dviju naravi u Kristu koje se odvija putem hipostaze.[11] Tako se nadvladala dvosmislenost formulacije sv. Ćirila, koja govori o jedinstvu u skladu s „*physis*.“ Drugi sabor u Carigradu ukazao je na pravi smisao njegove formulacije,

“jedinstvena utjelovljena priroda Riječi Božje,”[12] (izraz koji dolazi od sv. Atanazija, a kojim se koristi sv. Ćiril).

Cilj tih saborskih definicija jest pojasniti određene pogreške, a ne tumačiti otajstvo Krista u svoj njegovoj cjelini, pri čemu se saborski oci služe jezikom svoga doba. Upravo kao što Nicej koristi izraz „istobitan“, Kalcedon koristi pojmove kao što su priroda, osoba, hipostaza i slično služeći se uobičajenim jezikom teologije toga vremena. To ne znači, kao što neki tvrde, da je evanđeoska poruka helenezirana. U stvarnosti, oni koji su to tvrdili i sami su bili začetnici krivovjerja, npr. Arije, Nestorije, jer nisu prepoznali ograničenja filozofskog jezika njihova vremena kojim su pokušali opisati otajstvo Boga i Krista.

4. Kristovo sveto čovještvo

Utjelovljenjem je „ljudska narav bila uzeta, a ne uništena“ (GS 22,2)“ (KKC, 470). Zato je Crkva branila „punu stvarnost Kristove ljudske duše, s njezinim djelovanjima razuma i volje i Kristova ljudskog tijela. Usporedo je morala podsjećati u svim prilikama da je Kristova ljudska narav vlastita božanskoj osobi Sina Božjega koja ju je uzela. Sve ono što jest i što čini u njoj proizlazi iz 'jednog od Trojstva.' Sin Božji, dakle, pripoćuje svome ćovještvu svoj osobni naćin postojanja u Trojstvu. U svojoj duši i u svome tijelu Krist ljudski izražava božansko ponašanje Trojstva (usp. Iv 14:9-10)“ (KKC, 470).

Kristova ljudska duša posjeduje istinsku ljudsku spoznaju. Katolićki nauk tradicionalno ući da je kao ćovjek Krist posjedovao stećenu spoznaju, unosio novu spoznaju i upravio je blaženno prema nebesima. Kristova stećena spoznaja sama po sebi nije mogla biti neogranićena.

„Isus je napredovao u mudrosti, u dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi (Lk 2:52), i morao se zanimati za ono što se u ljudskom stanju može dokučiti samo iskustvom (usp. Mk 6:38; 8:27; Iv 11:34)“ (KKC, 472). Krist, na kojem će počivati Gospodnji Duh sa svojim darovima (usp. Iz 11:1-3) također posjeduje neposrednu spoznaju koja se ne stječe uz aktivnost, nego je posljedica izravnog Božjeg djelovanja prema ljudskom razumu. Tako je „Krist u svom ljudskom spoznavanju očitovao božansku pronicavost koju je imao o tajnim mislima ljudskih srdaca (usp. Mk 2:8; Iv 2:25; 6:61)“ (KKC, 473). Krist je posjedovao spoznaju koja se: „po svojem sjedinjenju s božanskom Mudrošću u Osobi utjelovljene Riječi, u punini koristila znanjem vječnih nauma koje bijaše došao objaviti (usp. Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; 14:18-20, 26-30)“ (KKC, 474).

Zbog svih tih razloga mora se navesti da je Krist kao čovjek bio nepogrešiv: priznati pogrešku u njemu bilo bi priznati je i u Riječi, osobi koja postoji u Kristu. Moramo imati na umu da „ono što u tom području kaže da ne zna, izjavljuje drugdje da nema poslanje da to objavi (usp. Dj 1:7)“ (KKC, 474). Možemo shvatiti da je s ljudske strane Krist bio svjestan utjelovljene Riječi i svoje misije spasenja. [13] U neku ruku, katolička teologija, s obzirom na činjenicu da je Krist dok je bio na zemlji bio zahvaćen Bogom neposredno, negira postojanje kreposti vjere u Kristu [14].

Protiv krivovjerja nastalih na temelju monofizicizma koja prihvaćaju da Krist ima jedno naravno djelovanje i jednu volju, Crkva na trećem ekumenskom saboru u Carigradu 681.godine izjavljuje da „Krist ima dvije volje i dva naravna djelovanja, božansko i ljudsko, ne

suprotstavljena, nego surađujuća, tako da je utjelovljena Riječ, u poslušnosti Ocu, ljudski htjela sve ono što je božanski odlučila s Ocem i Duhom Svetim za naše spasenje. Kristova ljudska volja 'bez protivljenja i opiranja slijedi, ili bolje podređena je njegovoj božanskoj i svemogućoj volji' (DS 556)“ KKC, 475). Ta pitanja su temeljna, budući da se izravno odnose na samog Krista i naše spasenje. Sv. Maksim Ispovjednik predano je nastojao objasniti tu doktrinu, uzimajući pri tome dobro nam poznatu Isusovu molitvu u Maslinskom vrtu, u kojoj je Kristova ljudska volja sjedinjena s voljom Očevom (usp. Mt 26:39).

Dvojnost naravi, kao i dvojnost djelovanja u Kristu, za posljedicu ima: božansko djelovanje koje proizlazi iz njegove Božje naravi i ljudsko djelovanje koje proizlazi iz njegove ljudske naravi. Možemo govoriti o teandričnim djelovanjima

koja se odnose na ljudska djelovanja kada čovjek postaje Božji instrument; to je slučaj kada Krist čini čudesna.

Stvarnost utjelovljene Riječi također je pojašnjena u vrijeme većih kristoloških kontroverzi u patrističkom razdoblju: spor oko slika. Oslikavanje Krista na freskama, ikonama, reljefima i sl. seže do drugog stoljeća.

Ikonoklastična kriza u Carigradu početkom osmog stoljeća započinje dekretom cara. Stoljećima su se teolozi opredjeljivali za ili protiv upotrebe slika, ali obje su pozicije mirno supostojale. Oni koji su bili protiv slika smatrali su da Božja beskonačnost ne može opstojati zatvorena ili omeđena granicama slikarstva. Međutim, kao što je sv. Ivan Damaščanin naglasio, samo utjelovljenje je ograničavanje 'neograničene' Riječi. „Budući da je Riječ postala tijelom uzimajući pravo čovještvo, Kristovo je tijelo bilo

ograničeno. Zbog toga ljudski lik Kristov može biti 'stavljen pred oči' (Gal 3,1)“ (KKC, 476). Na Nicejskom saboru 787. godine, „Crkva je priznala zakonitim predstavljanje njegova lika 'časnim i svetim slikama'“ (KKC, 476). U stvari, „pojedinačne oznake Kristova Tijela izražavaju božansku osobu Sina Božjega. On je crte vlastitoga ljudskog tijela učinio toliko svojima da se, prikazane na svetoj slici, mogu častiti, jer vjernik koji štuje sliku štuje stvarnost onoga koji je na njoj predstavljen.“[15]

Kristova duša koja nije bila esencijalno božanska, već ljudska, bila je savršena, poput duša drugih ljudi, putem posvetne milosti, koja je „stalan dar, postojano i nadnaravno stanje što usavršuje dušu osposobljavajući je da živi s Bogom i djeluje po njegovoj ljubavi“ (KKC, 2000). Krist je svet kao što je arkandeo Gabrijel objavio Mariji

prilikom navještenja (usp. Lk 1:35).
Kristovo čovještvo je radikalno sveto,
izvor i uzor svetosti za sve ljude.
Utjelovljenjem, Kristova ljudska
narav uzdignuta je u najviše
jedinstvo s božanskom osobom Riječi
u koje svako stvorenje može biti
uzdignuto. Iz gledišta Kristova
čovještva hipostatsko sjedinjenje
najveći je dar koji se mogao primiti,
poznat kao dar posvetne milosti.
Putem posvetne milosti Kristova je
duša divinizirana promjenom koja
uzdiže djelovanje duše u ravninu
intimnog života s Bogom, dajući joj
nadnaravno djelovanje u
sudjelovanju koje drugačije ne bi
mogla posjedovati. Njegova punina
milosti ujedno podrazumijeva
postojanje ulivenih kreposti i darova
Duha Svetoga.

Od Kristove punine milosti *mi svi
primismo milost na milost* (Iv 1:16).
Tu milost i te darove podario je Krist,
ne samo u skladu sa svojim

dostojanstvom Sina već i u skladu sa svojim poslanjem kao novog Adama i glave Crkve. Upravo zato i govorimo o glavnoj milosti u Kristu, koja nije odvojena od Kristove osobne milosti, nego naglašava njegovo posvetno djelovanje na članove Crkve. Crkva je „Tijelo Kristovo“ (KKC, 805), „Tijelo kome je Krist Glava, ona živi od Njega, u Njemu i za Njega; On živi s njome i u njoj“ (KKC, 807).

Srce utjelovljene Riječi: „Isus nas je poznavao i ljubio, sve i svakog pojedinog, za vrijeme svog života, u svojoj smrtnoj borbi i u svojoj mucii, i za svakoga se od nas žrtvovao: "Sin Božji me je ljubio i predao samoga sebe za mene" (Gal 2,20). Sve nas je ljubio ljudskim srcem. Zato se sveto Srce Isusovo, probodeno zbog naših grijeha i zbog našeg spasenja, "uzima kao glavni pokazatelj i znamen (...) one ljubavi kojom božanski Otkupitelj stalno ljubi vječnog Oca i sve ljude" (KKC, 478).

José Antonio Riestra

Bibliografija

Katekizam katoličke crkve (KKC)
422-483

Benedict XVI – Joseph Ratzinger,
Jesus of Nazareth, London:
Bloomsbury Publishing, 2007, pp.
319-355

F. Ocariz, L. F. Mateo Seco, and J. A.
Riestra, *The Mystery of Jesus Christ: A
Christology and Soteriology Textbook*,
Dublin: Four Courts Press, 1994

[1] Cf. Vatican Council II, Const.
Lumen Gentium, 9

[2] Council of Constantinople I,
Symbolum, DS 150; cf. Vatican
Council II, Const. *Lumen Gentium*, 55

[3] Cf. M. Sharkey (ed), *International
Theological Commission, Texts and
Documents 1969-1985*, San Francisco:
Ignatius Press, 1989

[4] Cf. DS 151 and 157-158

[5] Cf. Congregation for the Doctrine of the Faith, Declaration *Mysterium Filiationis Dei*, 21 February 1972, in AAS 64 (1972), 237-241

[6] Cf. DS 151 and 159

[7] Cf. DS290-295

[8] Cf. DS 301; *Catechism of the Catholic Church*, 467

[9] Cf. *Catechism of the Catholic Church*, 467

[10] Cf. *Catechism of the Catholic Church*, 423

[11] Cf. *Catechism of the Catholic Church*, 425

[12] Cf. *Catechism of the Catholic Church*, 429

[13] Cf. International Theological Commission, 'The Consciousness of

Christ Concerning Himself and His Mission' (1985), in Sharkey M. (ed), *International Theological Commission, Texts and Documents 1969-1985*. (San Francisco: Ignatius Press, 1989)

[14] Cf. Congregation for the Doctrine of the Faith, *Notification*, 26 November 2006, no. V

[15] Council of Nicaea II, DS 601

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-8-isus-krist-pravi-
bog-i-pravi-covjek/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-8-isus-krist-pravi-bog-i-pravi-covjek/) (9.04.2026.)